

VĂN MẪU LỚP 12

4 BÀI VĂN MẪU CẢM NHẬN VỀ BÀI THƠ SÓNG CỦA XUÂN QUỲNH

BÀI MẪU SỐ 1:

Từ xưa đến nay tình yêu đôi lứa luôn là nguồn thơ không bao giờ vơi cạn cho các thi sĩ thăng hoa cảm xúc viết nên bao vần thơ tình ngọt ngào, sâu lắng rung động lòng người như Puskin(Nga), Tago(Ấn Độ), Xuân Diệu(Việt Nam). Nhưng có lẽ đến những năm tháng chiến tranh chống Mỹ khốc liệt tuổi trẻ Việt Nam mới ngỡ ngàng khi được cảm nhận những bài thơ tình vừa hồn hậu chân thành vừa tươi tắn đắm say. Tiêu biểu nhất là bài thơ “Sóng” của Xuân Quỳnh.

Hình tượng sóng vừa gợi nghĩa thực là hiện tượng sóng dào dạt vô hồi mênh mông trên biển cả, vừa gợi nghĩa ẩn dụ diễn đạt nhịp sóng xao xuyến, bồi hồi trong trái tim tình yêu của nhân vật “em”:

“Dữ dội và dịu êm

Ồn ào và lặng lẽ

....

Nỗi khát vọng tình yêu

Bồi hồi trong ngực trẻ”

Mở đầu bài thơ là sự đối lập rồi lại đối lập giữa hai thái cực của cùng một hiện tượng là sóng. Phức tạp ở hình thức và khó hiểu ở bản chất. Tiếp theo là một câu cắt nghĩa mà không cắt nghĩa được càng làm tăng thêm sự kì lạ của sóng. Mượn sóng là để làm biểu tượng cho tình yêu, miêu tả sóng với những đặc điểm kì lạ cũng là nói đến cái đa dạng, phức tạp, khó giải thích của tình yêu. Sóng nước đã chuyển sang sóng tình, sóng nước sóng tình đan xen vào nhau bổ sung cho nhau. Tình yêu là như vậy, là một hiện tượng khó lý giải cho mình bạch, nhưng khát vọng tình yêu của con người thì muôn đời không đổi. Con sóng ngày xưa như nào thì ngày nay vẫn vậy. Đó là sự bất di bất dịch của những quy luật tự nhiên, đây là quy luật của tình yêu.

Tình yêu cũng không bó hẹp trong một phạm vi lứa tuổi nào, nhưng tình yêu thường đi đôi với tuổi trẻ. Tình yêu tràn đầy cơ sở thanh xuân, làm bồi hồi khiến trái tim lúc nào cũng thổn thức nhớ mong. Cũng như Xuân Diệu nói:

“Hãy để trẻ con nói cái ngon của kẹo

Hãy để tuổi trẻ nói hộ tình yêu”

Bởi chỉ có tuổi trẻ mới có sức mạnh để đẩy ước vọng tình yêu lên thành khát vọng để tình yêu trở thành hiện thực không còn xa vời lý thuyết nữa mà hạnh phúc đắm say trong tâm tay và trái tim.

Sóng với gió còn tương đồng ở sự bí ẩn:

“Trước muôn trùng sóng bể

Em nghĩ về anh, em

....

Em cũng không biết nữa

Khi nào ta yêu nhau”

Câu thơ thật hồn hậu chân thành vẽ ra trước mắt người đọc hình ảnh nhân vật “em” đang đứng trước muôn trùng sóng bể và trái tim đang suy tư, trăn trở thể hiện qua điệp ngữ “em nghĩ” để nói về tình yêu của anh, em và của sóng trên biển lớn. Cả hai đều giống nhau về sự bí ẩn và khó lí giải dù có khát khao truy tìm tận cội nguồn của nó qua những câu hỏi tu từ liên tiếp “từ nơi nào sóng lên”, “khi nào ta yêu nhau”. Câu hỏi không có câu trả lời rõ ràng chứng tỏ sóng mãi là bí ẩn và tình yêu của con người cũng vậy. Tình yêu của con người như một thứ ánh sáng, như khí trời để thở cũng như Xuân Diệu viết:

“Làm sao sống được mà không yêu

Không nhớ không thương một kẻ nào”

Thế nhưng tình yêu cũng không phải là công thức định lý cứng nhắc nên không ai biết trước được tình yêu của mình, không ai biết được mình yêu từ bao giờ. Có lẽ Xuân Quỳnh quan niệm tình yêu không cần truy cứu đến cội nguồn tình yêu bởi khi yêu nhau đôi lứa chỉ cần hai trái tim hòa cũng nhịp đập, hai tâm hồn giao hòa giao cảm là đủ. Vì thế tình yêu muôn đời mãi là điều bí ẩn và phải chăng chính sự bí ẩn ấy lại làm nên sự quyến rũ mê hồn của tuổi trẻ từ xưa đến nay và mãi mãi về sau.

“Con sóng dưới lòng sâu

Con sóng trên mặt nước

....

Nơi nào em cũng nghĩ

Hướng về anh một phương”

Con sóng dưới lòng sâu và trên mặt nước là những cung bậc khác nhau của nỗi em nhớ anh. Sóng trên mặt nước dù có lớn cũng còn có thể lựa chiều mà vượt chứ sóng dưới lòng

sâu mới thật dữ dội và nguy hiểm. Nhưng dù trên mặt hay sâu thì con sóng đều có bờ, là nơi đến của sóng, là cái đích để đi đâu cũng thấy nhớ dù ngày hay đêm. Nỗi nhớ còn được gắn với khái niệm thời gian vô tận và không gian vô cùng. Với thời gian nó không có ngày đêm, với không gian nó không có phương hướng.

Tình yêu dù trong sáng, mãnh liệt đến đâu, lãng mạn bay bổng đến đâu thì vẫn gắn với đời thường. Vì thế những người đang yêu ngoài sự say mê còn phải có đủ nghị lực và lí trí để vượt qua mọi thử thách, giông bão của cuộc đời, với niềm tin sẽ tới đích:

*“Ở ngoài kia đại dương
Trăm ngàn con sóng đó
Con nào chẳng tới bờ
Dù muôn vời cách trở”*

Niềm tin và nghị lực, em tìm thấy ở thiên nhiên và chính mình. Khi đã yêu thật lòng, dù muôn vời cách trở chúng mình cũng vẫn đến được với nhau. Đẹp là thế, thiêng liêng là thế nhưng tình yêu cũng lại là thứ ngăn ngại mong manh và khó giữ:

*“Cuộc đời tuy dài thế
Năm tháng vẫn đi qua
...
Giữa biển lớn tình yêu
Để ngàn năm còn vỗ”*

Tuy không hiện lên thành chữ, thành lời trong đoạn thơ nhưng ẩn hiện đâu đây một thoáng lo âu rất chính đáng về tình yêu. Liệu nó có thể vượt qua quy luật của cuộc đời không? Vì vậy trong khi say đắm nhất nhà thơ cũng không thoát ly khỏi hiện tại, trong cái nồng nhiệt vẫn có những cái dự cảm lo âu. Tình yêu bao giờ cũng gắn liền với một con người cụ thể, gắn liền với cái hữu hạn của đời người, muốn vượt ra khỏi giới hạn đó chỉ có một cách là hòa tan tình yêu vào thiên nhiên vĩnh cửu. Nỗi trăn trở đã trở thành sự bức bách, thôi thúc: “Làm sao được tan ra/Thành trăm con sóng nhỏ” trong đại dương bao la kia để được tồn tại mãi. Tình yêu bùng lên thành khát vọng, khát vọng sôi sục mà vẫn khiêm nhường đầy nữ tính. Mỗi chữ mỗi câu trong đoạn đều được chọn lựa khéo léo nên có giá trị biểu cảm cao.

Xuân Quỳnh đã thăng hoa tình yêu trong trái tim mình để thành một tác phẩm tuyệt tác. Nổi bật lên trong bài thơ tâm trạng khi đang yêu của nhân vật “em” với nhiều cung bậc cảm xúc. Bài thơ sẽ sống mãi trong lòng những ai đã, đang và sẽ đến với tình yêu.

BÀI MẪU SỐ 2:

Tình yêu lứa đôi, tình cảm vợ chồng... đó là đề tài vô tận được các thi sỹ, nhạc sỹ, nhà văn khai thác, thể hiện dưới nhiều góc độ khác nhau. Các nhà văn, nhà thơ thường thông qua những hiện tượng, qui luật tự nhiên trong cuộc sống hay những vật gần gũi, thân quen để ví von, ẩn dụ khi nói về tình yêu. Như nhà thơ Nguyễn Trung Kiên dùng hình tượng “Đôi dép” để triết lý sâu sắc về sự gắn bó, thủy chung, son sắt trong tình yêu. Nhà thơ Vũ Cao thì ví tình yêu đôi lứa như “ Núi đôi” không thể chia lìa “ núi chồng, núi vợ đứng song đôi”; nhà thơ Trần Hòa Bình vô tình nhìn thấy một chiếc lá rụng giữa mùa thu cũng có bài thơ hay “ thêm một” để chiêm nghiệm về cuộc đời, về tình yêu v.v... và v.v...

Nhưng có lẽ, hình tượng được nói đến khá nhiều và thể hiện được sự tinh tế, đầm thắm nhưng dữ dội, mãnh liệt của tình yêu đó là hình tượng Biển và Sóng. Và, một trong những nhà thơ có những bài thơ hay nói về tình yêu bằng sự liên tưởng đến khéo léo, tài tình có liên quan đến Biển và Sóng được nhiều người yêu thích đó là cố nữ thi sỹ Xuân Quỳnh (1942 - 1988)Xuân Diệu, nhà thơ tình nổi tiếng của phong trào thơ mới, với sự phóng khoáng đa tình cũng đã " mượn hình tượng sóng" để nói lên tình cảm nồng nàn, mãnh liệt của mình:

*Anh xin làm sóng biếc
Hôn mãi cát vàng em
Hôn thật khế, thật êm
Hôn êm đềm mãi mãi
Đã hôn rồi, hôn lại
Cho đến mãi muôn đời
Đến tan cả đất trời
Anh mới thôi dào dạt...*

Còn với Xuân Quỳnh, nữ thi sỹ với nhiều bài thơ tình nổi tiếng như “ Thuyền và biển” thì con Sóng trong thơ của chị vừa “ Dữ dội” lại vừa “ dịu êm” vừa “Ồn ào” lại vừa “ lặng lẽ” “ như chính tính cách của người phụ nữ vậy. Bên ngoài có khi họ thật lặng lẽ, đầm thắm, dịu dàng nhưng bên trong lại ẩn chứa một tâm hồn khao khát yêu thương, với tình yêu mãnh liệt, dữ dội biết bao. Xuân Quỳnh đã rất tài tình khi đưa cặp đôi phạm trù nội dung có tính

đôi nghịch đi liền nhau nhằm tạo ra sự so sánh giữa cái mạnh mẽ, ồn ào và cái dịu êm, lặng lẽ qua đó nhằm diễn tả tính cách đan xen, đa chiều của người phụ nữ, nhất là khi họ đang yêu. Dữ dội và dịu êm

*Ồn ào và lặng lẽ
Sông không hiểu nổi mình
Sóng tìm ra tận bể*

Chúng ta còn cảm nhận, đằng sau ý nghĩa ấy là thể hiện của sự giằng xé về tâm trạng của người phụ nữ, vì khi yêu phụ nữ thường phải hy sinh, chịu đựng nhiều hơn. Mà tình yêu thường cũng gặp nhiều trắc trở, không bao giờ bình yên, phẳng lặng, đôi lúc còn ẩn chứa nhiều dông bão.

*Ôi con sóng ngày xưa
và ngày sau cũng thế
Nổi khát vọng tình yêu
Bồi hồi trong ngực trẻ*

Tình yêu đối với Xuân Quỳnh vượt qua cả khuôn khổ của thời gian và không gian, điều đó nói lên rằng, nếu đích thực là tình yêu chân chính thì nó luôn vĩnh cửu, sống mãi với thời gian, khắc sâu vào tâm khảm, trí nhớ của con tim cho dù đó là quá khứ, hiện tại hay tương lai. Và tuy có nhiều cung bậc tình cảm khác nhau nhưng, tình yêu thì muôn đời vẫn thế!

*Trước muôn trùng sóng bể
Em nghĩ về Anh, em
Em nghĩ về biển lớn
Từ nơi nào sóng lên?
Sóng bắt đầu từ gió
Gió bắt đầu từ đâu?
Em cũng không biết nữa
Khi nào ta yêu nhau*

Đứng trước biển cả bao la, hùng vĩ nhà thơ thấy mình thật nhỏ bé và muốn được chiêm nghiệm lại cuộc sống, chiêm nghiệm về tình yêu. Từ những qui luật, hiện tượng tự nhiên của biển cả, nhà thơ đặt câu hỏi “Từ nơi nào sóng lên “ gió bắt đầu từ đâu?” và lại liên tưởng “em cũng không biết nữa, khi nào ta yêu nhau”. Như nhà thơ Xuân Diệu cũng đã nói: “ Nào ai định nghĩa được tình yêu”. Xuân Quỳnh cũng không thể cắt nghĩa nổi Tình yêu. Chỉ biết rằng, tình yêu đến như một lẽ tự nhiên, thường tình. Đó là cơ duyên, là sự giao hoà,

cộng hưởng về rung động cùng nhịp đập của hai con tim, mà không ai có thể sắp đặt hoặc cưỡng lại được.

*Con sóng dưới lòng sâu
Con sóng trên mặt nước
Ôi con sóng nhớ bờ
Ngày đêm không ngủ được
Lòng em nhớ đến Anh
Cả trong mơ còn thức*

Có lẽ đây là khổ thơ mà tôi tâm đắc nhất trong cả bài thơ, tình yêu của người phụ nữ tuy mãnh liệt, mạnh mẽ là thế nhưng cũng rất e ấp, sâu kín, có khi được che dấu, ẩn chứa bên trong, như những con sóng ngầm dưới lòng đại dương, mà đã là sóng ngầm thì rất dữ dội, có thể gây nên dông bão!

*Lòng em nhớ đến Anh
Cả trong mơ còn thức*

Sức mạnh tình yêu đã vượt lên cả qui luật tự nhiên của con người, thường khi ngủ là lúc mà người ta quên đi tất cả. Nhưng, với Xuân Quỳnh vì nỗi nhớ người yêu quá lớn, quá mạnh mẽ, luôn thường trực trong lòng, nên ngay cả trong giấc ngủ, giấc mơ nhưng vẫn thức để nhớ về Anh! Cái hay, cái tài tình là ở chỗ đó. Nếu như Xuân Quỳnh nói trong giấc mơ Em gặp Anh thì đó lại là chuyện thường tình, vì bất cứ ai cũng có thể làm được điều đó. Bởi lẽ, khi trong lòng người ta nghĩ nhiều đến một ai đó, nghĩ nhiều về một điều gì đó thì lúc ngủ người ta thường mơ thấy nó. Nhưng có lẽ, “trong mơ “ mà “ còn thức” vì quá nhớ Anh thì chỉ có mỗi Xuân Quỳnh!

*Dẫu xuôi về phương bắc
Dẫu ngược về phương Nam
Nơi nào em cũng nghĩ
Hướng về Anh- một phương.*

Đất có bốn mùa: Xuân - Hạ - Thu - Đông; trời có bốn hướng: Bắc - Nam - Đông - Tây. Nhưng với người phụ nữ khi yêu thì chỉ có một hướng duy nhất, đó là: Anh! Dù làm gì, ở đâu, ở chân trời góc bể nào họ cũng luôn hướng về người mình yêu, sống tốt, sống đẹp cho nhau. Tình yêu của người phụ nữ thật cao thượng và bao dung, đó còn là sự hy sinh, thủy chung son sắt, đợi chờ khi xa người yêu.

*Ở ngoài kia đại dương
Muôn vàn con sóng đó*

*Con nào chẳng tới bờ
Dù muôn vời cách trở
Cuộc đời tuy dài thế
Năm tháng vẫn đi qua
Như biển kia dẫu rộng
Mây vẫn bay về xa
Làm sao được tan ra
Thành trăm con sóng nhỏ
Giữa biển lớn tình yêu
Để ngàn năm còn vỗ*

Tình yêu dù mãnh liệt, dữ dội đến mấy cũng không thể vượt qua qui luật khắc nghiệt của cuộc đời, cũng có lúc gặp phải trắc trở, chia ly, đó là lẽ tất nhiên. Nhưng không vì thế mà tình yêu mất đi vẻ đẹp vĩnh hằng, hay sớm bị lãng quên; mà qua năm tháng, càng nhiều thử thách tình yêu ấy càng lớn lên, thấm thiết, sâu sắc hơn. Dù có thể, tình yêu ấy, như những con sóng ngoài khơi xa không thể đến được bến bờ của hôn nhân, hạnh phúc nhưng đó cũng sẽ là một kỷ ức, kỷ niệm đẹp trong đời của mỗi con người, nếu chúng ta biết nâng niu, trân trọng, gìn giữ, như một món quà quý giá mà cuộc sống đã ban tặng cho ta! .

BÀI MẪU SỐ 3:

Tình yêu là một đề tài quen thuộc trong thơ ca. Nhưng không phải vì thế mà nó thành đơn điệu và nhàm chán. Mỗi bài thơ, mỗi nhà thơ là một thế giới riêng, một nhu cầu, một khao khát riêng không ai giống ai. Chẳng thế mà ta gặp Xuân Diệu trong thi đàn Việt Nam với chất men say tình yêu nồng nàn, mãnh liệt, người tự cho mình là “kẻ uống tình yêu dập cả môi”, ta gặp Nguyễn Bính “người nhà quê” chân thật da diết... và thật bất ngờ khi gặp nữ thi sĩ với tâm hồn dạt dào và say đắm trong tình yêu - Xuân Quỳnh. Thơ tình yêu của Xuân Quỳnh chân thành nhưng không kém phần cháy bỏng nồng say. Điều đó thể hiện không ít trong bài Sóng:

*Dữ dội và dịu êm
Ồn ào và lặng lẽ
Sông không hiểu nổi mình
Sóng tìm ra tận bể
Ôi con sóng ngày xưa
Và ngày sau vẫn thế
Nỗi khát vọng tình yêu
Bồi hồi trong ngực trẻ
Trước muôn trùng sóng bể
Em nghĩ về anh, em
Em nghĩ về biển lớn
Từ nơi nào sóng lên?
Sóng bắt đầu từ gió
Gió bắt đầu từ đâu?
Em cũng không biết nữa
Khi nào ta yêu nhau
Con sóng dưới lòng sâu
Con sóng trên mặt nước
Ôi con sóng nhớ bờ
Ngày đêm không ngủ được
Lòng em nhớ đến anh*

*Cả trong mơ còn thức!
Dấu xuôi về phương bắc
Dấu ngược về phương nam
Nơi nào em cũng nghĩ
Hương về anh - một phương
Ở ngoài kia đại dương
Trăm ngàn con sóng đó
Con nào chẳng tới bờ
Dù muôn vời cách trở
Cuộc đời tuy dài thế
Năm tháng vẫn đi qua
Như biển kia dẫu rộng
Mây vẫn bay về xa
Làm sao được tan ra
Thành trăm con sóng nhỏ
Giữa biển lớn tình yêu
Để ngàn năm còn vỗ.*

Bài thơ ra đời vào năm 1967. Vào thời kì này, có thể nói rất ít những bài thơ tình yêu kiểu này nhất là với các nhà thơ nữ. Nếu có, phần lớn đều gắn bó với vụ cách mạng, gắn với sứ mệnh thiêng liêng cao cả của dân tộc. Rất ít các nhà thơ tự bút mình ra khỏi không khí chung để tìm vào cái gọi là riêng tư, sâu kín trong tâm linh mình. Dường như mọi người tránh và cố tình tránh... Nói như vậy để thấy rằng Sóng của Xuân Quỳnh là một bài thơ có nhiều điều đáng chú ý.

Viết về sóng, biển và thuyền để nói lên tình yêu trai gái ta đã gặp trong thơ Xuân Diệu, với bài Biển... Ngay trong Xuân Quỳnh cũng có Thuyền và Biển... nhưng tìm một bài nói lên nỗi băn khoăn day dứt như Sóng có lẽ là chưa. Đến với Sóng, ta được gặp một Xuân Quỳnh nồng nàn, mãnh liệt, gặp con người yêu tha thiết và cháy bỏng, luôn luôn muốn bút mình ra để tìm đến một cái gì đó rõ ràng, cụ thể. Trong cuộc sống, Xuân Quỳnh thể hiện rõ cái phong cách này. Đã yêu ai thì yêu hết mình, đã ghét ai thì ghét cay đắng. Chính vì lẽ đó mà trong Xuân Quỳnh vẫn giữ được vẻ tận tụy, dứt khoát rõ ràng, ở Sóng điều này cũng thể hiện:

*Lòng em nhớ đến anh
Cả trong mơ còn thức!*

Có lẽ là sức mạnh của tình yêu, niềm say mê và nỗi lòng cuồng nhiệt, đã cuốn con người vào thế giới thần tiên, thơ mộng. Tất cả những lo toan, tính toán, những phức tạp, rắc rối trên cõi đời đều nhường chỗ cho ước mơ, cho khát vọng đắm say trong lòng người. Tất cả những gì tồn tại bên ngoài đều chôn hết, xua hết ra ngoài ý tưởng. Khẳng định nỗi lòng, nhà thơ đưa ra trạng thái "trong mơ còn thức" để thuyết phục. Tôi còn nhớ, có một nhà thơ khi bày tỏ nỗi lòng của mình với người yêu cũng nói:

Anh yêu em chỉ nhớ em thôi

Lúc đứng lúc ngồi lúc nào cũng nhớ.

Trạng thái bồn chồn, xao xuyến, bứt rứt như cắn xé, cào cấu, như giục giã lòng người. Người con trai đứng ngồi không yên thì ở đây Xuân Quỳnh lại ngủ, thức không yên. Nào có kém gì đâu. Đã yêu nhau thường nhớ thường mong, thường đợi chờ nên không thể không có cái phút đứng ngồi không yên. Từ xa xưa, ông cha ta cũng có câu:

Nhớ ai bồi hồi bồi hồi

Như đứng đống lửa như ngồi đống than.

Chính vì lẽ đó mà mở đầu bài thơ nhà thơ cũng nói lên cái tâm trạng bồn chồn, trạng thái không ổn định trong tâm hồn mình:

Dữ dội và dịu êm

Ồn ào và lặng lẽ

Sông không hiểu nổi mình

Sóng tìm ra tận bể

Hai trạng thái tâm lí ngược nhau lại được dồn trong một ngữ cảnh cụ thể hơn là trong một người, ở cùng một lúc. Dĩ nhiên nói "dữ dội", "ồn ào", "lặng lẽ" là nói về sóng nhưng trong bài thơ này sóng là em, và em là sóng, hai câu này hòa lẫn trong nhau, quyện vào nhau. Đọc hai câu thơ tưởng như đã là một khép khênh trái ngược vậy mà ngược lại rất có lôgic và hợp lí. Có được như vậy, hẳn phải nói đến nhà thơ và cái tài biểu hiện tâm lí. Đọc cả khổ thơ ta cũng như lắng mình trong đó, nghe được tiếng thổn thức của hồn người, cả khổ thơ là một trạng thái khá động của xúc cảm. Con người nhà thơ không bình lặng, không dập dìu, nhẹ nhàng hôn nhẹ lên bờ cát, không ôm ấp, vỗ về hay nũng nịu mà "dữ dội" mà "ồn ào" nhưng "dịu êm", "lặng lẽ". Song nếu như thế thì chẳng còn gì để sóng "không hiểu nổi", để sóng phải "tìm ra tận bể". Hai câu thơ dưới thể hiện nỗi khát vọng tìm tòi đến tận cùng. Câu thơ tưởng chừng như căng lên chợt bật ra, vậy là thoả mãn. Trong cuộc sống có gì bức dọc, đau khổ hơn khi chính mình lại không hiểu nổi mình, không lí giải được mình, mình là ai? Có lẽ cái sức mạnh lớn như muốn lật tung cái "sâu kín" đó là mình phải tìm được tận cùng nó. Cái ý nghĩ này còn theo đuổi nhà thơ đến tận cùng của bài thơ. Khát vọng được hoà mình vào bể lớn của cuộc đời, bể lớn của tình yêu cứ thôi thúc, giục giã.

Từ “không hiểu nổi mình” nhà thơ liên tiếp đặt ra những băn khoăn, thắc mắc. Cuối cùng để tự dần vật mình, bởi lẽ hỏi cũng chỉ để mà hỏi. Hỏi cho vui nổi lòng:

Sóng bắt đầu từ gió

Gió bắt đầu từ đâu

Em cũng không biết nữa

Khi nào ta yêu nhau ?

Quy luật tự nhiên là sóng và gió, nhưng còn tình cảm giải thích từ đâu... Đó là một điều cực khó, vẫn là nỗi băn khoăn dẫn dắt trong nổi lòng mình. Vậy mà nổi lo lắng, thảng thốt “không biết nữa”. Ngây thơ xen chút bất lực. Mọi câu hỏi đặt ra đều tha thiết tìm được nơi khơi nguồn, nơi “bắt đầu” của sự vật. Có như vậy nổi lòng người mới thoả mãn.

Trần trở với khổ thơ ta nghe thấy nổi lòng nhà thơ trần trở, nhịp thơ trong : thơ thay đổi lúc 3/2, lúc 2/3 linh hoạt nhưng không xuôi không thẳng, không bình thường mà dẫn vật, nghĩ suy, tìm tòi.

Xưa nay rất nhiều thi sĩ đặt câu hỏi về tình yêu. Nhưng tình yêu là tình cảm là cảm xúc làm sao biết được nó như thế nào, đến từ đâu... và nhiều nữa, nhưng tất cả đều bất lực. Ngay đến Xuân Diệu - một nhà thơ tình nổi tiếng, một con người luôn có khát khao giao cảm với đời, luôn yêu, say đắm trong tình yêu, người mà:

Trong giây phút chót dáng trời đất

Cũng vẫn si tình đến ngất ngư.

Người “uống” tình yêu, “cắn” tình yêu đến “dập cả môi” cũng bất lực:

Đó ai định nghĩa được tình yêu

Có khó gì đâu một buổi chiều

Nó chiếm hồn ta bằng nắng nhạt

Bằng mây nhè nhẹ, gió hiu hiu.

Có người phải thốt lên rằng: “Có gì lạ quá đi thôi!” Thật khó quá! Nhưng tình yêu là thế. Làm sao có thể cảnh giác được trong tình yêu. Nó đến lúc nào ta đâu có biết và chiếm ta lúc nào ta đâu có hay. Quay lại khổ thơ của Xuân Quỳnh la gập câu thổ lộ:

Em cũng không biết nữa

Khi nào ta yêu nhau?

Một câu hỏi rất con gái, nhẹ nhàng, bối rối lẫn chút đắm say, ngọt ngào nũng nịu. Nói thế, không có nghĩa là khổ thơ chỉ đơn thuần là cảm xúc, con người chỉ đơn thuần là yêu say đắm. Bên tình yêu, bên sự nồng nàn còn là sự suy nghĩ, tìm tòi đòi hỏi một câu trả lời dù ít thôi nhưng phải có... nhưng... cuối cùng câu hỏi vẫn để đó, nhà thơ bất lực... làm

sao mà có thể đáp nổi... Một ánh mắt băng quơ, một câu nói vô tình nhiều khi cũng làm cho người ta... tương tư chứ, hưởng chi lại có một khoảng thời gian dài nỗi khát vọng tình yêu cứ bồi hồi, cứ xa xuyên trong ngực trẻ.

Tình yêu trong thơ Xuân Quỳnh không giản đơn. Yêu thương cháy bỏng, sóng say nhưng không vì thế mà rời rạc:

Trước muôn trùng sóng bể

Em nghĩ về anh, em

Em nghĩ về biển lớn

Từ nơi nào sóng lên.

Điệp từ “em nghĩ” nhắc đi nhắc lại càng làm rõ hơn sự suy nghĩ trong lòng người. “Em nghĩ” có nghĩa là em đã thao thức, đã lo lắng, đã đặt ra nhiều câu hỏi... chứ không phải em chỉ quen bông bênh, quen si mê, đến chỉ yêu và đơn thuần là yêu. Xưa nay không hiểu người “chỉ biết yêu thôi, chẳng biết gì” tình yêu đã làm họ mù quáng, quên đi tất cả. Họ nhìn vào cõi hư vô, mộng ước, chỉ quen hưởng thụ chứ không biết suy nghĩ.

Tình yêu thường đồng hành với nỗi nhớ, sự mong đợi, vì lẽ đó mà trong thơ Xuân Quỳnh điều đó cũng thể hiện khá rõ. Yêu cuồng nhiệt thì nhớ cũng nát tan. Nỗi nhớ cứ dồn lên tầng tầng, lớp lớp như từng đợt sóng:

Con sóng dưới lòng sâu

Con sóng trên mặt nước

Ôi con sóng nhớ bờ

Ngày đêm không ngủ được

Đọc khổ thơ, tìm thấy vị trí của con sóng và cũng thấy được nỗi nhớ trong lòng người. Con sóng nhớ bờ sóng thao thức “ngày đêm không ngủ được” nhà thơ muốn nói đến sự toàn diện. Dù tận dưới đáy sông hay ngay trên bề mặt sóng vẫn chỉ nhớ bờ, thương bờ. Nỗi nhớ mong tưởng chừng đến tột độ. Nhớ nhau nên trần trở. Đến nỗi trong ca dao người xưa cũng từng nói “đèn nhớ ai mà đèn không tắt”.

Nỗi nhớ của con sóng chính là nỗi nhớ của con người, nỗi nhớ tầng tầng lớp lớp đan xen nhau, nối tiếp nhau, thôi thúc, giục giã. Nói sóng để nói đến nỗi lòng mình. Nhớ nhau, nên thời gian như dài hơn:

Tháng giêng ngày dài lắm

Biết mà làm sao em

Giác ngủ cũng chập chờn:

Lòng em nhớ đến anh

Cả trong mơ còn thức.

Khổ thơ được viết theo thể tăng dần, cảm xúc trong thơ được hun nóng đến tận cùng dào dạt..., nóng bỏng. Trong thơ mình, khi nói về nỗi nhớ Xuân Quỳnh cũng đã viết:

*Những ngày không gặp nhau Biển bạc đầu thương nhớ
 Những ngày không gặp nhau Lòng thuyền đau rạn vỡ.*

(Thuyền và biển)

Phải nói rằng, trong tình yêu Xuân Quỳnh yêu hết mình. Yêu cuồng nhiệt đắm say, cháy bỏng, nồng nàn. Nhà thơ tha thiết tẩm mình trong nguồn cảm hứng vô tận này. Yêu nồng nàn như vậy nhưng trong Xuân Quỳnh vẫn có nét dịu dàng của con gái. Vẫn biết là yêu đến nát tan, nhưng không vồ vập, ồn ào như Xuân Diệu - Người muốn “riết”, “say”, muốn “hôn” và cuối cùng muốn “cắn” (Hỡi xuân hồng ta muốn cắn vào ngươi). Trong thơ ông tình yêu không tĩnh lặng. Xuân Diệu mạnh mẽ táo bạo:

*Đã hôn rồi hôn lại
 Cho đến mãi muôn đời
 Đến tan cả đất trời
 Anh mới thôi dào dạt.*

(Biển)

Càng đến cuối bài thơ Xuân Quỳnh càng tỏ ra mình là một con người sâu sắc, thủy chung. Tình yêu của Xuân Quỳnh là tình yêu từ hai phía, ở đây, nhân vật trữ tình đã có đối tượng để hướng tới chứ không vu vơ. Hơn nữa, tình cảm, tâm hồn của nhân vật trữ tình không phải là bi quan, chán nản mà tràn đầy hi vọng. Đọc bài thơ này, không hề gặp cái tư tưởng: “Tương tư thức mây đêm rồi, Biết cho ai hỏi ai người biết cho?”

*Khổ thơ tiếp khẳng định được điều đó:
 Dẫu xuôi về phương bắc
 Dẫu ngược về phương nam
 Nơi nào em cũng nghĩ
 Hướng về anh - một phương.*

Đến đây nhà thơ đã đưa ra khái niệm không gian để nói lên mức độ thủy chung. “Dẫu xuôi”, “dẫu ngược”, “phương bắc”, “phương nam”, là những từ cụ thể khẳng định sự thủy chung, khoảng không gian, địa điểm nói lên độ dài nỗi cách trở, gian lao của thực tế với con người. Phương hướng, khoảng cách đặt ra xa bao nhiêu thì lòng người lại thể hiện rõ sự thủy chung bấy nhiêu “một phương”. Câu thơ như một lời khẳng định rắn rỏi, mạnh mẽ, dứt khoát, rõ ràng. Khổ thơ đặt ra nhiều thử thách, nhiều cách trở nhưng cũng đưa ra được sự quyết tâm của con người. Tình yêu sẽ chiến thắng tất cả, nếu như đó là tình yêu chân thật,

thủy chung. Lời thơ vang lên như một lời thề nguyện đọc lên cứ rung rung xúc động. Đã có bài hát khẳng định về điều này: “Dù thời gian xa xôi, Dù đường dài xa xôi. Em vẫn như ngày xưa. Mến yêu anh trọn đời”. Thơ Xuân Quỳnh cũng hướng về điều đó tuy cách diễn đạt có khác.

Dường như để khẳng định thêm cho lời nói của mình nhà thơ đã đưa ra hàng loạt các dẫn chứng về thiên nhiên, tạo vật. Tất cả rồi sẽ chiến thắng nếu có sự kiên nhẫn, có sức mạnh. Mọi vật rồi sẽ bị chinh phục nếu con người có ý chí, quyết tâm:

*Ở ngoài kia đại dương
Trăm ngàn con sóng đó
Con nào chẳng tới bờ
Dù muôn vời cách trở
Cuộc đời tuy dài thế
Năm tháng vẫn đi qua
Như biển kia dẫu rộng
Mây vẫn bay về xa.*

Hàng loạt thử thách được đưa ra cho sóng: cuộc đời và biển rộng là thế, là thế nhưng đều bị chinh phục.

Con sóng được Xuân Quỳnh ví như tình yêu “bồi hồi trong ngực trẻ”. Nhân vật em ước được tan ra thành trăm con sóng nhỏ đã thể hiện một ước khát vọng đến tha thiết:

*Làm sao tan được ra
Thành trăm con sóng nhỏ
Giữa biển lớn tình yêu
Để ngàn năm sóng vỗ.*

Khổ thơ kết là một ước muốn khôn cùng, không có tình yêu cuộc sống tha thiết, không có sự đam mê đến tột cùng, không có sự thủy chung làm sao có được những câu thơ như vậy. Trong ước mong vẫn lẫn chút băn khoăn của “Làm sao được tan ra”. Nhưng cũng phải thấy rằng chỉ có tình yêu thế nào đó thì mới có được ước mong như vậy. Mong muốn xé tan mình, hoà lẫn với bể đời rộng lớn, dứt mình ra khỏi những nhọc nhằn, lo toan, tính toán để ngập mình trong tình yêu, tuổi trẻ, ngọt ngào và hạnh phúc.

Ước mong tồn tại vĩnh hằng trên cõi đời này thôi thúc, giục giã. Lời thơ, ý chí, nhịp thơ có phần nhanh hơn, mạnh hơn, gấp gáp hơn. Bài thơ kết thúc mà lời thơ còn vang vọng mãi, ào ạt của sóng, ước muốn tung mình vào bể tình yêu ngày càng nhiệt thành.

Bài thơ dẫn dắt người đọc qua nhiều nỗi cách trở, mất còn, nhớ, thương, chờ đợi, cuối cùng vẫn quy gom về một mối: tình yêu mãnh liệt, khoáng đạt, say đắm, thủy chung.

Cấu trúc bài thơ được xác lập theo cấu trúc đan xen hình tượng: sóng – bờ (khổ thơ thứ 5), sau đó anh - em (khổ thơ 3, 4) rồi lại sóng - bờ (khổ thơ 7). Lớp lớp sóng đan xen nhau tới lui như vậy, biển như lặng dần đi nhường chỗ cho những suy tư về cuộc đời.

Bài thơ viết theo thể 4 câu 5 chữ rất dễ thể hiện tình cảm chân thành của nhà thơ. Trong tình yêu sao không có phút trăn trở, giận hờn, thương nhớ. Nhưng xưa nay, trong thơ tình, nhất là thơ của các nữ sĩ người ta thường chỉ bắt gặp sự nhẹ nhàng, yếu đuối, thắm kín chứ ít ai thấy sự mạnh mẽ, táo bạo, phải chăng chính vì điều này mà phong cách thơ Xuân Quỳnh đã nổi rõ và khẳng định thêm sức mạnh của "phái yếu". Xưa nay, ta thường gặp sự hậm hực trong của phái "mày râu":

*Anh yêu em đến nay chừng có thể
Ngọn lửa tình chưa hẳn đã tàn phai
Anh yêu em âm thầm không hi vọng
Lúc đứng ngòai khi hậm hực lòng ghen.*

(Tôi yêu em - PUSKIN)

Còn Xuân Quỳnh thể hiện sự mạnh mẽ, dứt khoát, chung thủy, nồng cháy và cũng thắc mắc, cũng có phút bực mình, trăn trở.

Sóng ra đời cách đây gần 30 năm nhưng độ nồng nàn, đắm say của nó vẫn không phai giảm trong lòng người. Có thể nói, trong giây phút này, nhiều bạn đọc thơ vẫn còn giật mình thây sợ. Yêu hết mình, hết lòng vì nhau, yêu thương gần gũi và thủy chung đó là một tình yêu đẹp song không dễ gì mà có được. Đọc thơ Xuân Quỳnh phần nào đó ta hiểu được con người nhà thơ. Trong cuộc sống thi sĩ cũng tận tụy với con cái, yêu thương chúng rất mực, hết lòng vì chúng, với chồng cũng vậy, một người vợ thủy chung và đảm đang... Thơ Xuân Quỳnh và con người Xuân Quỳnh, Võ Văn Trực nói: “Điều đáng quý ở Xuân Quỳnh và thơ Xuân Quỳnh là sự thành thật rất thành thật, thành thật trong quan hệ với bạn bè, với xã hội và trong cả tình yêu. Chị không quanh co, không giấu diếm một điều gì. Mỗi dòng thơ, mỗi trang thơ đều phơi bày một tình cảm và suy nghĩ của chị. Chỉ cần qua thơ, ta có thể biết được khá kĩ đời tư của chị. “thành thật, đây là cốt lõi của thơ Xuân Quỳnh”.

Phong cách Xuân Quỳnh về sau vẫn thế. Qua Thuyền và biển càng khẳng định sự đồng nhất rõ hơn trong con người này. Đáng tiếc, cuộc đời đã cướp đi một cây bút đầy tài năng và hi vọng. Song đó không còn nữa nhưng thơ Xuân Quỳnh, những bài thơ tình cảm cho con trẻ như Lời ru trên mặt đất, Tiếng gà mía, Chuyện cổ tích về loài người đến cả những bài thơ tình yêu Thuyền và biển, Sóng... vẫn hấp dẫn lòng người.

Thơ Xuân Quỳnh sẽ còn in đậm trong tâm trí nhiều độc giả hôm nay và ngày mai.

BÀI MẪU SỐ 4:

Trong thi đàn Việt Nam, ta bắt gặp một Xuân Diệu với men say tình yêu, một thứ “yêu vội” mãnh liệt đến lạ, ta gặp Nguyễn Bính với “tình quê” chân chất, mộc mạc...và giờ ta bất ngờ thay, ta bắt gặp một nữ thi sĩ với tình yêu đắm say, dào dạt, căng đầy xuân trẻ- Xuân Quỳnh. Thơ Xuân Quỳnh “vút” nhịp là thể nhưng cũng không kém phần chân thật và bình dị. Những điều tưởng như hết sức đời thường ấy, khi vào thơ Xuân Quỳnh như được “thổi bùng” lên bằng ngọn lửa của đam mê, của rạo rức và của tình yêu tuổi trẻ. Điều này được thể hiện rõ trong bài thơ “Sóng” của nữ thi sĩ này.

Xuyên suốt bài thơ là hình ảnh ẩn dụ “sóng”- đó là tiếng lòng của “em”, của tất cả những người đang yêu...Xuân Diệu, nhà thơ nổi tiếng của phong trào thơ mới cũng đã từng mượn hình tượng sóng để nói lên tình yêu nồng nàn và mãnh liệt của mình:

*“...Anh xin làm sóng biếc
Hôn mãi cát vàng em
Hôn thật khẽ thật êm
Hôn êm đêm mãi mãi
Đã hôn rồi hôn lại
Cho đến mãi muôn đời
Đến tan cả đất trời
Anh mới thôi dào dạt...”*

Còn với riêng Xuân Quỳnh, con sóng trong thơ chị vừa “dữ dội” lại vừa” dịu êm”, vừa “ồn ào” mà lại thật “lặng lẽ”...Thật đặc biệt và cũng thật tài tình khi đem những sự đối nghịch đặt liền kề để mà so sánh với nhau, không hiểu đó là vô tình hay cố ý nhưng điều ấy đã phần nào giúp người đọc hiểu được tính cách đan xen, đa chiều của người phụ nữ, nhất là khi họ đang yêu.

*"Dữ dội và dịu êm
Ồn ào và lặng lẽ
Sông không hiểu nổi mình
Sóng tìm ra tận bể"*

Vâng, trong chính cái đối nghịch đó chúng ta còn cảm nhận được sự giằng xé, trăn trở của người phụ nữ đang yêu, bởi họ- trong tình yêu thường phải chịu hi sinh, cam chịu nhiều

hơn bao giờ hết, mà tình yêu thì có êm đềm, phẳng lặng, đôi khi còn ẩn chứa những giông tố bão bùng....

"Ôi con sóng ngày xưa

Và ngày sau vẫn thế

Nỗi khát vọng tình yêu

Bồi hồi trong ngực trẻ"

Với Xuân Quỳnh, tình yêu đích thực luôn vượt qua không gian và thời gian, tình yêu đó sẽ sống mãi với thời gian, khắc sâu vào tâm khảm của mỗi người dù đó là quá khứ đã qua, thực tại hiện hữu hay tương lai còn xa... Dù tình cảm con người có chất chứa bao nhiêu cung bậc cảm xúc thì tình yêu muôn đời vẫn vậy, không thay đổi.

"Trước muôn trùng sóng bể

Em nghĩ về anh, em

Em nghĩ về biển lớn

Từ nơi nào sóng lên?

Sóng bắt đầu từ gió

Gió bắt đầu từ đâu?

Em cũng không biết nữa

Khi nào ta yêu nhau...."

Trước biển cả bao la với “muôn trùng” con sóng, nhà thơ thấy mình thật bé nhỏ với ngồn ngồn những nghĩ suy về anh, về em và về tình yêu của “chúng ta” ấy... Những câu hỏi xuất hiện nhưng chẳng thể có một đáp án chính xác: “ Từ khi nào sóng lên?” “ Gió bắt đầu từ đâu?” để rồi nhà thơ liên tưởng tới “ Em cũng không biết nữa” “Khi nào ta yêu nhau”. Tình yêu là thứ muôn đời chẳng thể ai cắt nghĩa nổi như Xuân Diệu từng nói :” Nào ai cắt nghĩa được tình yêu”... Tình yêu nó đến và đi như lẽ thường tình, tự nhiên lắm... Đó là sự giao hòa, cộng hưởng và rung động nhịp đập nơi trái tim hai người, không gì có thể ngăn cản được.

"Con sóng dưới lòng sâu

Con sóng trên mặt nước

Ôi con sóng nhớ bờ

Ngày đêm không ngủ được

Lòng em nhớ đến anh

Cả trong mơ còn thức"

Có lẽ rằng, trong cả bài thơ, đây là khổ thơ tôi tâm đắc nhất, tình yêu của người phụ nữ dẫu có mãnh liệt là thế, dâng trào dạt dào là thế nhưng vẫn e ấp, ngượng ngùng, ần ần như những “con sóng dưới lòng sâu” – những con sóng ngầm dưới lòng đại dương, mà những con sóng ngầm thường ần chưa những giông bão bất ngờ...

"Lòng em nhớ đến anh

Cả trong mơ còn thức"

Hẳn rằng với những ai đã yêu, đang yêu hay thậm chí chưa yêu nhưng cũng biết rằng sức mạnh của tình yêu nó mãnh liệt tới mức nào. Nó vượt qua mọi không gian, thời gian, mọi quy luật của tự nhiên để “sống”, để “tồn tại” và để “vươn lên”. Nỗi nhớ trong tình yêu cũng mang theo sức mạnh ấy. Khi ngủ người ta thường quên đi mọi thứ, nhưng với Xuân Quỳnh vì nỗi nhớ người yêu quá lớn, quá mãnh liệt nên trong mơ chị vẫn nhớ, nhớ da diết, nhớ cồn cào, nhớ đến “ cả trong mơ còn thức”. Nếu như Xuân Quỳnh nói vì nhớ nên trong mơ gặp người yêu thì đó là lẽ dĩ nhiên thường tình, bất cứ ai cũng có thể làm được điều đó, bởi lẽ ban ngày nếu như ta nghĩ quá nhiều về một điều gì đó thì khi ngủ ta thường mơ về điều đó, ta nghĩ quá nhiều về một người thì trong mơ ta mơ gặp người đó. Nhưng có lẽ cả “Trong mơ” mà “còn thức” thì chỉ có một Xuân Quỳnh. Cái hay, cái tài tình là ở chỗ đó, nỗi nhớ ấy luôn canh cánh, thường trực trong lòng nên ngay cả trong giấc ngủ, trong mơ vẫn còn “thức” để nhớ Anh!

"Dẫu xuôi về phương bắc

Dẫu ngược về phương nam

Nơi nào em cũng nghĩ

Hướng về anh - một phương"

Đất có bốn mùa: Xuân - Hạ - Thu - Đông; trời có bốn hướng: Bắc - Nam - Đông - Tây. Nhưng với người phụ nữ khi yêu thì chỉ có một hướng duy nhất, đó là: Anh! Dù làm gì, ở đâu, ở chân trời góc bể nào họ cũng luôn hướng về người mình yêu, sống tốt, sống đẹp cho nhau. Tình yêu của người phụ nữ thật cao thượng và bao dung, đó còn là sự hy sinh, thủy chung son sắt, đợi chờ khi xa người yêu.

" ...Ở ngoài kia đại dương

Muôn vàn con sóng đó

Con nào chẳng tới bờ

Dù muôn vời cách trở

Cuộc đời tuy dài thế

Năm tháng vẫn đi qua

Như biển kia dẫu rộng

Mây vẫn bay về xa

Làm sao được tan ra

Thành trăm con sóng nhỏ

Giữa biển lớn tình yêu

Để ngàn năm còn vỗ./.

Tình yêu dù mãnh liệt, dữ dội đến mấy cũng không thể vượt qua qui luật khắc nghiệt của cuộc đời, cũng có lúc gặp phải trắc trở, chia ly, đó là lẽ tất nhiên. Nhưng không vì thế mà tình yêu mất đi vẻ đẹp vĩnh hằng, hay sớm bị lãng quên; mà qua năm tháng, càng nhiều thử thách tình yêu ấy càng lớn lên, thấm thiết, sâu sắc hơn. Dù có thể, tình yêu ấy, như những con sóng ngoài khơi xa không thể đến được bến bờ của hôn nhân, hạnh phúc nhưng đó cũng sẽ là một ký ức, kỷ niệm đẹp trong đời của mỗi con người, nếu chúng ta biết nâng niu, trân trọng, gìn giữ, như một món quà quý giá mà cuộc sống đã ban tặng cho ta.